

– Mann kann ikki gera øll nøgd. Eg kann ikki bera meg undan at taka onkra keðiliga avgerð av og á, vísir Jón Kjølbro á. Hann er ein av 47 altjóða dómárum, sum skulu tryggja, at sáttmálin við altjóða mannarættindum verður fylgdur.

Europeiski Mannarættindadómstólin varð settur á stovn í 1953, men varð ikki tikin í nýtslu fyrr enn í 1959

Og harvið er stóra avbjóðingin eisini at finna røttu loysnina til eitt mál.

– Vit høvdu eitt mál úr Litava herfyri. Tað snúði seg um ein persón, sum í 1950'unum arbeiddi fyri KGB. Hann hevði dripið tveir mótstøðumenn, sum bardust móti kommunismuni og fyri einum fríum Litava. Spurningurin var, hvørt hesin maðurin kundi dømast fyri fólka-dráp? Her hugsaðu vit nógv um, hvør rætta loysnin var.

Dómurin í hesum málinum er ikki sagdur enn, men hann verður viðgjørdur í lýtuni. Jón nevnrir eitt annað dømi úr Turkalandi. Talan var um eitt mannfólk, ið ynskti at broyta kyn. Í Turkalandi stendur í lóggávuni, at ein skal vera steriliseraður, til tess at broyta kyn. Hetta var heldur ikki eitt lætt mál, heldur Jón. Eisini hesin dómurin verður sagdur um stutta tíð.

– Um ein verður steriliseraður, kann ein ikki fáa børn. Tískil skuldu vit taka støðu til, um lóggávan í Turkalandi var eitt brot á mannarættindi.

Av og á koma mál undan kavi, sum tala til kenslurnar, metir Jón.

– Eitt mál snúði seg um eitt foreldrapar úr Italia, sum hevði roynt at fáa børn. Hetta bar ikki til, og tí fóru tey til Russlands, og seks mánaðir seinni høvdu tey eitt barn, sum tey ikki vóru kynforeldur at. Tey høvdu nýtt eina klekingarmammu, og spurningurin var, hvørt Italia skuldi verða tvungin at viðurkenna hetta familjulívið. Her noyðist mann bæði at hugsa um at verja barnið eins og at taka atlit til foreldrini, sigur Jón álvarsamur. Hetta málið fekk tann enda, at Italia varð dømt fyri at hava gjørt seg inn á

rættin til eitt familjulív. Jón er sjálvur pápi at trimum dreingjum, ið hann eigur saman við Guðrun Kjølbro – ber til at skilja millum kenslur og lógargreinar?

– Sjálvandi hevur mann eina persónliga áskoðan, men eg haldi ikki eg komi í ringar støður vegna mína persónligu áskoðan. Tað ber til at skilja persónliga áskoðan og lögfrøðiligt arbeiði, so tað kenni eg ikki sum eina tvístøðu. Eg royni altíð at hugsa um, hvør rætta lögfrøðiliga loysnin er.

Hann heldur tó, at tað eisini er umráðandi at minnst til, at mann arbeiðir við einstøkum mannalagnum. Jón og hinir dómarnir hava nevniliga einki samband við tey fólkin, ið eru ein partur av sakarmálunum, tí alt fer fram á skrivaraborðinum.

– Vit royna at minnst til, at vit taka avgerðir, sum kunnu fáa avleiðingar fyri lív og mannalagnur.

Hann hevur samstundis lært seg at liva við tí veruleika, at allar avgerðir ikki fella í góða jørð.

– Tað ber ikki til at gera øll nøgd. Eg kann ikki bera meg undan at taka onkra keðiliga avgerð av og á,

sigur Jón. Hóast hann hevur langar arbeiðsdagar og eina stóra ábyrgd, er eisini tíð til annað enn lógargreinar og skrivstovuarbeiði.

Sterkur felagsskapur

Av tí, at flestu dómarnir eru langt frá familju og heimi, koma teir eisini saman í frítíðini aftaná longu tímarnar á skrivstovuni.

– Eg havi ikki stundir at hava frítíðarítriv. Eg renni nakrar túrar um vikuna, men eg eri nógv saman við mínum starvsfeløgum. Vit eta døgurða saman, og á hendan hátt fái eg gott samband við mínar starvsfelagar. Eg havi fingið nógv góð vinfólk seinasta árið í Strasbourg, sigur Jón.

At finna sær góð vinfólk í Strasbourg tykist at vera ein skilagóð loysn, tí sum stóðan er nú, skal Jón búgva í Strasbourg fram til 2023. Hann hevur tó móguleikan at siga seg úr starvi, tá honum lystir, tí hann er enn í farloyvi úr Eystara Landsrætti í Danmark. Hetta er tó ikki nakað, Jón hevur ætlanir um.

– Tað er altíð torført at spáa um framtíðina, tí tú veitst ikki, hvørjar avbjóðingar fara at koma. Í lýtuni er alt spennandi og avbjóðandi, men hvussu er stóðan um fimm ár? Spyr Jón. Hann leggur afturat, at privatu umstøðurnar spæla eisini ein leiklut og sipar her til konuna og børnini, sum búgva í Danmark.

– Eg eri tó komin her við tí fyrri eygað, at eg skal vera verðandi í Strasbourg í níggju ár, sigur Jón at enda. Alt er tískil líkt til, at Klaksvíkingurin fer at hjálpa fólki, ið hava verið fyri órættvísi komandi átta árin.

Mannarættindadómstólin í Strasbourg

Um dómstólin

Europeiski Mannarættindadómstólin er ein yvirstatsligur dómstólur í Evropa, sum er ein partur av Europaráðnum. Dómstólin er settur saman av 47 dómárum úr 47 londum, sum fyrst og fremst eru býttir í fimm deildir. Harafturat eru dómarnir eisini skipaðir í smærri ráð, og til ber eisini, at dómarnir døma smærri mál sjálvir. Av og á koma 17 dómarnir saman í Stórkamarinum og atkvøða um dóm, sum deildirnar ella ráðini ikki kunnu taka støðu til. Dómarnir hjá Stórkamarinum kunnu ikki kærast.

Arbeiðið er skipað soleiðis, at dømt verður tískil út frá Europeisku Mannarættindakonventiónini, sum Europaráðið bar fram í 1950. Teksturinn hevur 66 greinar, har grein 1-14 snúgva seg um mannarættindi – eitt nú rættin til framsøgufrælsi, rættin til frælsi ella rættin til rættargongd. Bæði limalond og privat fólk kunnu kæra ein dóm, sum tey meta er brot á mannarættindakonventiónina. Føroyar og føroyskir borgarar kunnu kæra umvegis danska statin. Jón Fríðrik Kjølbro og hinir 46 dómarnir hava altso myndugleika at strika ein dóm ella broyta mannagongdir, um teir meta, at brot hevur verið á konventiónina.